

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummuli vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992**MÄRTS**
3/2016

HELME

KIHJELKONNALEHT

ARVAMUS**Aleksander Zemskov:**
narkokuritegudest**LK2****UUDIS****Novella Hanson**
teenis kõrge tunnustuse**LK4****FOOKUS****Kasulikud korteriühistud****LK6-7****KULTUUR****JK Tõrva kohtub Tartu Tammekaga!****LK10****PERSOON****Peeter Sillaots:**
teist põlve surnuaiavaht**LK12****Argo Riik**

Hummuli valla maakorraldaja

Hummuli aleviku tänavad said nimed

Uute aadresside kujunemise lugu Hummuli alevikus sai alguse juba rohkem kui kuus aastat tagasi, mil hakati koostama Hummuli aleviku korterelamute piirkonna detailplaneeringut.

Seni kasutati Hummuli korterelamute puhul väga huvitavat ja omapärast aadresside viitamise kombinatsiooni. Nimelt olid majadel sildid nime ja kolmekohalise numbriga, justkui suures linnas, mitte väikeses alevikus. Lisaks kõigele olid nimed erinevad ning numbrid väga suurte vahedega (näiteks 140, 206, 154, 86 jt), ei mingit loogilist süsteemi.

Kohalikud elanikud teavad rääkida, et majadel kujutati korraga kahte adresseerimissüsteemi. Esiteks tähendas nimi kinnistu nime, millel korterelamu asus, ja teiseks tähistas number majandiaegset majade valmistamise järjekorda. Teeregistri andmetest ilmnes veel asjaolu, et kõvakattega teede paiknemise iseärasuse tõttu on korterelamute piirkonnas 9 tänavat, mis sisuliselt tähendas iga maja kohta oma tänavat. Olukorrale ei olnud ka midagi ette heita, sest teehooldusrahast ei eraldati valla eelarvesse ainult teeregistrisse kantud teede ja tänavate eest.

Alates 2009. aastast alustati vallas aadresside korrastamist vastavalt aadressiandmete määrusele, mille kohaselt mitme korterelamute aadress ei vastanud kehtivatele nõuetele.

Seetõttu kirjutati koostatavasse detailplaneeringusse sisse elanikega kokkulepitud uued tänavate nimed ja nende järgi adresseerimise suunised.

Kogu aleviku aadresside muutmiseni jõuti 2011. aastal kehtima hakanud Ruumiandmete seaduse tõttu, mille kohaselt tuleb detailplaneeringu kohustusega alal aadressid määrata väikekoha või liikluspinna järgi.

Mõni sõna mõistetest. Liikluspind on tee, allee, puiestee, maantee, tänav vm, mida mööda toimub

Suunavad viidad teevad külalistel Hummulis navigeerimise oluliselt lihtsamaks. Foto: Hummuli vallavalitsus

liiklemine ja sellele on määratud ametlik kohanimi. Väikekoht tähendab kohanimega kehtestatud asulast väiksemat maa-ala (nt paik, kant, piirkond, aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu jne), mille nime kasutatakse aadressi osana. Ametliku kohanime all mõistetakse õigusliku aktiga määratud geograafilise objekti (nt asula, soo, mere, jõe vm) nime.

Otsus liikluspindade kehtestamise kasuks tuli kiirelt, sest mitme väikekoha loomine ei olnud otstarbekas ja 2011. aasta lõpus kehtestatud Hummuli aleviku korterelamute piirkonna detailplaneering nägi ette tänavate moodustamise.

Kogu aadresside muutmisprotsessi viidi läbi eelmisel aastal kahe etapina. Kõigepealt detailplaneeringu ala ja hiljem ülejäänud alevik. Detailplaneeringu alale oli algselt ettenähtud kolme tänav loomine, kuid arvestades rahva soove ja teede paiknemist, otsustati moodustada kaks tänavat. Kohalike elanikega

koostööd tehes ja nende ettepanekuid arvestades kehtestati aasta lõpuks liikluspinnad kaheksale tänavale ja nende järgi adresseeriti sisuliselt terve alevik ümber.

Paralleelselt tänavate moodustamisega korraldati hange uutele tänavasiltidele ja majanumbritele ehk aadressitähistele. Hanke võitjaks osutus osahing Ants Helinurme Töötuba. Vallaeelarvest kulutati aadressitähiste soetamiseks 1623 eurot.

Eesti-Läti piiriülese koostööprogrammi Riverways raames telliti ka Väike Emajõe puhkekoha viidad. Tegemist on sama programmi raames 2014-2015. aastal korrastatud Väike Emajõe puhkealaga, kuhu rajati ujuvsiid ja slipp ehk betoonist kaldtee paatide vettelaskmiseks. Puhkealal on kaks katusealust lauda, istepingid, prügikastid ja kaks grillrestiga lõkkekohta.

Tänasel päeval näeb Hummuli valla keskus välja, nagu üks alevik välja nägema peab.

Tänavate ristumiskohtades on

TÄNAVANIMEDEGA KUMMALISED PROBLEEMID

Kui Hummuli alevikus ei olnud tänavanimede panemine keeruline tegevus, siis suuremates asulates on paraku tulnud ette mitmeid kaebusi sobimatute tänavanimede puhul. Väikeses asulas nagu Hummuli saab kasutada ilusaid loodust või asukohta kirjeldavadi nimesid nagu Pargi, Tiigi või Mäe, siis näiteks Tartus või Tallinas tuleb mõelda pingsalt, millised nimed veel kasutamata on. Uuselamurajoonide kerkimise puhul panevad ametnikud pead kokku ja mõtleavad välja nimesid, mis paraku ei kirjelda tihtipeale tänavaga seonduvat ning tekitavad pahameelt. Nii näiteks sai mõnede Tartu elanike suureks nõrdimuseks tehtud Kapteni

korralikud tänavasildid ja majadel ühesuguse kujundusega numbrid. Aadressid vastavad nõuetele ja on kergesti leitavad. Nende abil jõuavad kohale kiirabi, päästjad ja perearst,

ja Lootsi tänava kõrvale ka Madruse-nimeline. Asi läks suisa nii kaugemale, et tänava elanike arvates alaväärstava nime puhul pöörduti advokaadibüroo poole, kes Tartu linnale ka kaebuse esitas. Vaidlus lhastes asuva tänava nime suhtes kestis kuid ning sellele pühendas Postimees koguni viis artiklit.

Ida-Virumaal asuva Tammiku alevikus elav vanaproua aga kaebas veebruaris, et alevikus asuv Kastani tänav pole kohane nimi, sest seal ei kasva mitte ühtegi kastanipuud. Täna seks päevaks on 87-aastane vanaproua kirjutanud vallavalitsusele juba kaheksa kirja, paludes tänavanimi sobivama vastu vahetada. (HKL)

postiljon ja pakikuller.

Vanu aegu jäävad korterelamute puhul veel meenutama korteriühistute nimed, mis ühtivad kinnistute endiste nimedega.

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Loogikaülesanne lastele

Lähteülesanne:

Neli meest peavad läbima ühiselt pika vahemaa. Neil kõigil on selleks olemas rattad. Peale esimesi kilomeetreid tuleb nende juurde hall vanamees ning lubab neile, et kui kõik oma rattad talle loovutavad, saavad nad vastutasuks auto ja hunniku raha. Mitte just Ferrari, aga korraliku Audi ikka. Nad peavad lihtsalt valima autole sobiva värvitooni. Kuidas mehed käituvad?

Helme Kihelkonnalehe toimetusele on tulnud ridamisi kirjatükke ja telefonikõnesid teemal, milline on õige nimi uuele omavalitsusele, aga nagu näha, siis pole ükski neist trüki-musta näinud. Mõningad lood, mis toimetustele läkitatud, on trükitud ära maakonnalehes, aga täit tõde pole leidunud nendeski. Miks siis kohalik ajakirjandus tsenseerib ja jätab kallite lugejate arvamusid avaldamata?

Põhjuseid on mitmeid ja need on lihtsad. Peamiseks on kindlasti see, et mitte tekitada lumepalliefekti. Kui annad kellelegi sõna, on õigus selleks kõigil ja oleks ebaeetiline eelistada ühte teistele. See aga tähendaks, et igas numbris ilmuks mitu arvamust, mis oleks üksteisele risti vastupidised ja lugejatele mingit olulist pilti arengutest ei annaks. Seega tundub mõistlik avaldada vaid uudislugusid, kui on jõutud kindlate otsusteni või konkreetsete sammudeni ühinemise puhul.

Teiseks kindlasti see, et nendes lugudes on korduvalt käinud läbi sõna „rahvahääletus“. Olen ise käes hoidnud ajalehte, kus see suisa kindla faktina välja hõigati. Loomulikult on rahva valik üks demokraatia suurimaid ilminguid, aga kui erapooletu see ikkagi on? Tõrva linn on teinud rahva otsuseks kaasava eelarve, mille raames jagatakse 10 000 € ideede vahel, mis linna edulisemaks muudaks. 2014. a osales hääletusel 81 inimest ja enim hääli kogunud projektid said neid 14. Läänud aastal oli osalejaid 71. Kui nüüd teha meelevaldne arvutus ja öelda, et Tõrvas on hääleõiguslike kodanikke umbes 2400, siis valiku tegid ca 3% selle õiguse välja teeninutest. 2014. aastal aga said kaasava eelarve puhul enim hääli projektid, mis kogusid tugevalt alla 1% hääleõiguslike toetusest. Siin tekib tõsine küsimus, et aktiivsed ja oma ideid atraktiivselt esitavad kogukonnad võivad mõjutada neid otsuseid tugevalt (loe ka LK 5 lugu). Pole siis imestada, et paljudes valikutes peavad appi tulema need mehed/naised, kes teevad omavalitsusi puudutavaid tähtsaid otsuseid ja kelle me samuti rahvahääletuse teel valinud oleme.

Kolmandaks. Kui tehaksegi mitmetes ühinemisküsimustes rahvahääletus ning nende tulemused (olgu kui ausad tahes) tekitavad seis, kus rahvas on ühe või teise ettepaneku vastu. Mis siis, kui need omavalitsusjuhtide poolt lõpmatuseni läbivaieldud teemad ja mõtted, mida on ka ühinemiskomisjonides pikalt reformitud, on rahva arvates lihtsalt valed või ebasobivad? Ning hoidku kõigevägavam selle eest, kui tuleb mõne omavalitsuse elanikelt sõnum, et ühinemist ei peaks üldse toimuma. Siin paraku aga võib mängida suurimat rolli just nimi!

Kui inimesed ei loe täpselt läbi ühinemisega kaasneva eeliseid ega süvene „ühinemisplatvormi“, siis tehaksegi otsus õunte pealt ehk prioriteediks on nimi. Kui kolme õuna ei saa, siis jäägu nimi panemata ja omavalitsused ühinemata. Või kui nimi saadaksegi, võib tekkida olukord, kus kompromissile läinud pool jääbki õunu kasseerima, sest nüüd on teiste kord kompromisse pakkuda.

Aga just meie, rahvahääletajad, oleme need, kes peavad endale sellises olukorras otsa vaatama, kui aastatepikkune töö ühinemise puhul saab veega alla lastud mõne läbimõtlemata „ristikese“ tõttu. Ja just meie peame nägema seda, kui ministriumistest tulevad kohale ametnikud, löövad Rulli ja Leebiku vahele toki ning ütlevad „saagu siia linn“, sest just nõnda võib juhtuda, kui me isekeskis otsusele ei jõua.

Vastus: Mehed ei jõua kokkuleppele värvi osas ja sõidavad ratastega edasi. Terve tee kirutakse üksteist. Arukat meelt ja... armastage!

Aleksander Zemskov

politseikapten, Valga politseijaoskonna piirkonnapolitseinik

Narkootikumide tarvitamise suhtes ei saa kahtpidi mõistmist olla

2015.

aastal avastati Valgemaal 47 narkosüütegu ja narkokuritegusid pandi toime 7. Narkokiirtest tehti 264 isikule ja neist 13 isikut saadeti edasi ekspertiisi. Avastati 5 narkojoobes sõidukijuhti.

Kui narkootikume käitlevate alaealistega tegeleb patrull-, noorsoo- ja piirkonnapolitseinik, siis kõrgemal tasandil võitleb narkoprobleemi lahendamiseks kriminaalpolitsei narkoüksus, kes selgitab välja narkootikume käitlevaid gruppe, tuvastab ja konfiskeerib kriminaal-tulu ning narkootilisi aineid.

Kahetsusväärset on ka nende raskete narkokurjategijate jaoks kõige ahvatlevam see turuosa, mis on kõige lihtsamini mõjutatav – noored. Paljuskki levivad need kurjategijad ise väärarusaamist, nagu oleks ühe või teise keelatud aine näol tegu täiesti süütu, legaalse ja loodusliku narkootikumiga. Et kanepit müüakse käest kätte, puudub ostjal garantii selles osas, mida täpselt saab. Suitsetatakse kõike: umbrohus kuni väga ohtlike sünteetiliste kannabinooidideni välja ja mida noorem on inimene, seda suurem on ka tõenäosus, et teda kasutatakse ära.

Narkootikumide tarvitajate hoiakute muutmine pole ülesanne kergete ja kiirete killast, vaid vajab pikaajalist tähelepanu, noortega tegelemist. Jah, mõne narkootikume proovinud noore puhul piisab ka ühekordsest sekkumisest, et käitumist muuta. Teine äärmus on aga see, mille moodustavad raskeku-

julised väärtarbijad.

Tavapäraselt kontrollib politsei koole ja ka õppeasutuste ühiselamuid politseiooperatsioonide käigus, milles osaleb hulk ametnikke ja narkokoerad. Sellel aastal on Tõrva Gümnaasiumis läbi viidud kaks narkoteemalist loengut ja kontrollitud ka kooli narkoortega. Kontrollimise käigus narkoaineid ja tarvitajaid ei avastatud. Koolide juhtkondade jaoks oli oluline, et nad saaksid õppeasutuses jätkuvalt puhta pilguga otsa vaadata oma õpilastele, nende vanematele ja teistele piirkonna elanikele. Ennetusalane koostöö koolidega piirkonnas jätkub ka edaspidi.

Lapsevanem saab olla lapsele heaks toeks vaid juhul, kui tema enda teadmised keelatud ainest ja sellega kaasnevatest riskidest on piisavad. Vastasel juhul ei teki lapsega vestluses head üksteisemõistmist, kui vanem põhjendab lapsele narkootiliste ainete tarvitamist lihtsalt, et „ei tohi ja kõik“.

Aasta-aastalt avastab politsei aina enam ka narkojoobes autojuhte

See olukord ei tähenda tingimata, et narkojoobes juhte liikluses varasemast rohkem oleks. Mõju avaldab siin kindlasti ka see, et politseinikke on aina enam koolitatud narkojoobes juhte paremini ära tundma. Tavaliikleja ei pruugi arugi saada, et temast möödunu on uimasteid pruukinud. Ometigi on narkojoobes juht sama ohtlik kui alkoholi pruukinud sohver. Mõlema aja- ja ruumitaju ning koordinatsioon on häiritud.

Osa narkootilisi aineid tarvitanud autojuhte tabatakse tavapärase liiklusjärelvalve või sihtsuunitlusega politseiooperatsioonide käigus, mille eesmärgiks ongi ohtlike narkojoobes juhtide juhtimiselt kõrvaldamine. Samas hoiab politsei pilku peal ka popsutajate, süstijate ja teiste kogunemiskohtadel. Need võivad olla parklad, veeäärsed alad, parkid, pimedamad nurgatagused. Et politseile on need tulipunktid teada, käiakse neid pidevalt kontrollimas. Ka seltskonnas, mis on rahumeelne ja millegagi esiti silma ei paista, võib leiduda neid, kes narkootilist ainet tarvitanud või ainet omavad.

Rahalisest karistusest vangistuseni välja

Joobekahtluse korral testib politseiametnik juhti esmalt indikaatorvahendiga. Seejärel toimetatakse ta tervishoiuasutusse või ekspertiasutusse. Seal tuvastab juba arst, kas ta on kaine, on tal narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamise tunnused või on tegu tarvitamisest põhjustatud joobega. Kahel viimasel juhul kõrvaldatakse juht juhtimiselt. Kui juht on narkojoobes, saab kohus teda karistada kriminaalkorras kas rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Kui arst või ekspert ei joovet ei tuvasta, kuid esinevad narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamise tunnused, siis võetakse inimene vastutusele väärteo korras ning seda Narkootilise või psühhotroopsete ainete seaduse järgi, mis keelab nende ainete arsti ettekirjutusega kasutamise. Sellisel juhul on karistus rahatrahv või arest.

KUU PILT

Pühapäeva õhtuti võib ka tänapäevastes kaubanduskettides näha nostalgilisi meenutusi kaheksakümnendatest
Foto autor: Helme Kihelkonnalehe lugeja

Enne kui Taagepera lossist sai majutusasutus oli seal kopsusanatoorium ja psühhiaatriahaigla.

Tõrva Gümnaasiumi õpilased valisid tänava lemmikkirjanikuks Ilmar Tomuski ja lemmikillustraatoriks Hillar Metsa.

Teve Rajamets
Reporter

Hummulis filmitu jõuab mängufilmina kinolinale

8. aprillil esilinastub kinodes film "Päevad, mis ajasid segadusse". Mitmed stseenid sellest on filmitud Lõuna-Eestis, täpsemalt Hummulis.

Tragikomöödia tegevus toimub 1990. aastate teises pooles. Filmi peategelane Allar (27) liigub ühelt südasuviselt Eestimaa peolt teisele, pörkudes kokku üha värvikamate tegelaste ja segasemate juhtumitega. Pingelised ja jaburad sündmused panevad Allari oma elu üle tõsiselt järele mõtlema ning ees ootab pöörane eneseotsing Eesti üheksakümnendates. Filmi jaoks käisid suured ettevalmistused juba enne võtteperioodi. Eelmise aasta aprillis hakati läbi meedia otsima Eesti inimestelt ehedaid 90ndate interjööoriga kortereid, eramuid ja suvilaid, mis näeksid välja võimalikult ajastutruud. Samuti otsiti 90ndate autosid.

Lavastajadebüüt

Film on Triin Ruumeti esimene täispikk linatöös. Režissöör ütles saates "OP!", et filmi idee sündis kolm aastat tagasi, kui ta hakkas tegema ühte maali mustast BMWst kuusemetsas. "Film on selline komöödia elementidega isegi natuke traagiline poeetiline draama, mis räägib 90ndatest ja ühe noore inimese teekonnast läbi iseenda. Paralleelselt jookseb selle noore riigi teekond läbi iseenda," rääkis režissöör saates "OP!". "Mulle tundub, et see on selline lähiajaloo temaatika, mis inimesi ennast erutab. On selline võrdlusmoment ja hea tunne, et see teema läheb inimestele korda," lisas ta. Filmi peaosades mängivad Hendrik Toompere jr ja Juhan Ulfsak. Lisaks teevad filmis kaasa Jaanika Arum, Juss Haasma, Liina Vahtrik, Merle Palmiste, Taavi Eelmaa, Rasmus Kaljupärv, Merlyn Uusküla, Onu Bella aka Igor Maasik jpt.

Filmis teeb kaasa ka Valgast pärit andekas neu Kethi Uibomägi, kes hiljuti osales bändiga La La

Filmi peaosades mängivad Hendrik Toompere jr ja Juhan Ulfsak. Foto: Ekraanitõmmis

Ladies konkursil "Eesti laul 2016". Samuti võib teda näha TV3 saates "Pühapäev Sepoga". Filmi "Päevad, mis ajasid segadusse" sattus ta enda sõnul tänu enda huvile kaameratöö vastu. "Paar aastat tagasi hakkasin käima reklaamide castingutel ja osalesin mõningates telereklaamides näitleja ja modellina, et üle saada enda kaamerakartusest. Minu pildid olid salvestunud filmi castingu korraldajate failidesse ja samuti tuli castingule minnes välja, et filmi autor Triin Ruumet on minu hea sõbranna sugulane, kellega olime varasemalt paaril koosviibimisel juba ka kohtunud ja saime hästi läbi. Filmi valiti inimesed, kelle päriselu karakter läks filmikarakteriga väljumisel ja režissööri visiooniga kokku. Tegime teksti- ja näitlemisproovi ja osutusi valituks," lausus Kethi. Neiu roll filmis oli mängida Tallinnast pärit noort meditsiinitudengit Riinat. kes oli suveks läinud puhkama

ja võrkpallilaagrisse Lõuna-Eestisse. Laagris kohtus Riina kohalike Lõuna-Eesti poisse, millest arenes ka väike suveromanss ühe tegelaskuju Peetriga, keda mängib Kait Kall.

Ajastutruu film

Uurides võtteperioodi kohta, ütles Kethi, et see oli meeletult raske ning kurnav. "Minu võtted kestsid kokku 6 päeva, pluss juurde veel ka proovideks kulunud päevad. Telekast vaadates tundub alati, et kõik on nii glamuurne ja särav, tegelikult nõuab filmi tegemine palju kannatlikkust ja ootamist, mis võib vaimu väsitada. Võtete päevadele sattusid ka väga kuumad suvepäevad. Kui Hummulis poestseene lavastasime, siis oli väljas 30 kraadi sooja ja et kehad tundusid suviselt higised, pritsiti meid üle vaseliiniga, mis oli kleepuv ja libe. Rohkem mäletan sellest, kui palju ma sain südamest naerda ja imestada, missugust teksti

ja improvisatsiooni meie noored näitlejad suutsid toota. Geniaalsed! Endal oli kohati raskusi naerupahvakate tagasihoidmisega, mis oligi ilmselt üks keerulisemaid asju kogu filmis," lisas Kethi. "Olin just eriliselt elevil, kui kuulsin, et võtted toimuvad kahes minu kodulinnas: Valgas ja Võrus (lapsepõlevs elasin 5 aastat Võrus ja siis kolisin Valka). Väga põnev oli filmida kohtades, näiteks Hummulis, kus ma ise olen käinud, ja tean sealt paljusid inimesi, tekkis kohe sügavam seos ja kontakt filmipaigaga," ütles Kethi võttepaikade valiku kohta.

"Päevad, mis ajasid segadusse" on kõige ajastutruum ja 90ndate detailirohkem film. Täis nooruslikku energiat, hullumeelseid seiklusi ja 90ndate kuuma tantsumuusikat. Film tuletab kindlasti vaatajatele meelde, milline oli elu sel ajal, ja garanteeritud on nostalgiahetk. Noorematele õpetab see, millist elu 90ndatel tegelikult elati.

"KLASSIKOKKUTULEK" TÕI TÕRVA KINNO REKORDARVU VAATAJAJD

Uus Eesti Film "Klassikokkutulek" tõi Tõrva kinno rekordiarvu vaatajaid!

19. veebruarist kinodes jooksev komöödia "Klassikokkutulek" tegi uue Eesti filmi rekordi, tuues üle Eesti esimese nädala jooksul kinno 33 828 vaatajat. Samuti purustas film Tõrva kino taasavamisejärgse rekordi, tuues kinno üle 400 vaataja! Võrdluseks aasta tagasi näidatud menukas ajaloo film "1944" tõi kinno 373 vaatajat. "Klassikokkutulek" purustas rekordi 50 vaataja võrra. Tõrva kinotegijatel on hea meel näha, et head filmid rahva kinno toovad. Eriti meeldiv oli, et paljud külalastajad olid kinos kas üldse esimest korda või polnud paarkümmend aastat majas käinud. See kõik annab meile motivatsiooni kino edasi arendada! Tänu kõigile külalastajatele! Tõrvas saab kino jälle näha 25. märtsil ning aprillis linastub juba siinsamas filmitud "Päevad, mis ajasid segadusse".

Ostame
metsakinnistuid
ja raieõigust.
Tel 507 2544
info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

Egon Ilisson

Novella Hanson teenis kõrge maakondliku tunnustuse

Päev enne Eesti vabariigi 98. aastapäeva peeti Tõrva Gümnaasiumis aastapäevale pühendatud pidulik aktus, kus anti üle Valgamaa tähtsamaid autasusid. Valgamaa teenetemärgi pälvits tänava aastatepikkuse maakondliku ja üle-eestilise kultuurielu elavdamise eest Novella Hanson.

Hanson, keda varasemalt on tunnustatud muuhulgas Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapreemiaga ja Mari Kulli nimelise kultuuripreemiaga, on tuntust kogunud nii laulja, muusikapedaagoogi kui kontsertmeistrina.

Tema suurepärase pedagoogiline töö on ülimalt hea tulemuslikkusega ja isikuaktiivsus koos talendika tööga džäss- ja popmuusika vallas on tuntud üle Eesti. Oma õpilastega on ta saavutanud väga palju häid tulemusi vabariiklikel konkurssidel. Novella Hansonile on konkurssidel mitu korda antud parima juhendaja tiitel.

Heade tulemuste taga on õpetaja oskuslik ja professionaalne juhendamise. Väga hea pianistina on ta tuntust kogunud ka kontsertmeistrina. Endise lauljana on ta osale-

Valgamaa teenetemärgi kavaler Novella Hanson. Foto: Ülav Neumann

nud ansamblites Fix ja Laine, loometööna on ilmunud tema laulude kogumik «Muhedad lastelaulud». Tema viljakas töö on kuulsust toonud kogu Valgamaale.

1953. aastal sündinud Novella Hanson on kasvanud Tõrvas, kus sai ka põhihariduse. Peale Miina Härma Gümnaasiumi lõpetamist õppis ta Tartu Riiklikus Ülikoolis inglise filoloogiat ning alustas toona ka oma lauljakarjääri ansambli Fix. Tagasi sünnilinnas tuli ta 2007. aastal

ning sama aasta sügisel alustas tööd Tõrva laulustuudios. 2015. aasta sügisest on ta Tõrva muusikakooli lauleriala õpetaja.

Teenetemärgi nominendiks esitasid õpetaja Hansoni Tõrva linnavalitsus ja kolleeg Maie Kala.

Kokku oli maakonna kõrgeimatele autasudele 16 nominenti, neist vapimärgile seitse ja teenetemärgile üheksa. Aumärkidega kaasneb rahaline preemia vastavalt 640 ja 320 eurot.

SPORDIKALENDER

- ◆ **03.aprill kell 12.00**
kevadmatkade "Otsi sõnu" I ühismatk (algusega Tõrva gümnaasiumi juurest);
- ◆ **04.04-24.04**
matkasari:kevadised käimistunnid "Otsi sõnu" Tõrva Terviserajad);
- ◆ **10. aprill**
I Tõrva-Helme piirkondlik rattamatk(algusega Tõrva Spordihoonest juurest);
- ◆ **17.aprill**
II Tõrva-Helme piirkondlik rattamatk (algusega Tõrva Spordihoonest juurest);

- ◆ **23.aprill**
„12 säravat tähte“ - petank (Tõrva Gümnaasiumi park);
- ◆ **24. aprill**
III Tõrva-Helme piirkondlik rattamatk (algusega Tõrva Spordihoonest juurest)
- ◆ **30.aprill kell 18.00**
Volbrimatki (algusega Tõrva Kultuurimaja juurest)

Täpsem info spordiürituste kohta on leitav Tõrva linna kodulehel

KULTUURIÜRITUSED APRILLIS

- ◆ **3. aprill kell 12.00**
kultuurimajas Tõrva linna LAU-LUKARUSSELL 2016 Pilet: 3 EUR
- ◆ **9. aprill kell 13.00**
kirik-kammersaalis Valgamaa Laululaps 2016
- ◆ **30. aprill kell 18.00**
Volbrimatki

- ◆ **Volbripidu ansambliga „Parvepoisid“**
kultuurimajas, ukseid avatakse kell 20.00, pidu algab kell 20.30 Parimale nõiajoogile auhind! Ehedad nõiajoogid puhvetist! Pilet: eelmüügist 5 EUR samal õhtul 8 EUR

SELGUSID KÄBIKUNINGA TIITLI OMANIKUD

Tõrva spordihoones toimus kolme etapilise siseorienteerumise viimane võistlus ja selgusid Käbikuninga tiitli omanikud.

Kuldmedali võitsid: Eston Sinisalu, Karola Pilm, Laur- Rogert Sulg, Heliisa Pilm, Chris Marcus Krahv, Helina Saega, Joonas Mölder, Katriina Mehide, Marchus Joonas Koppel, Sandra Kuus, Alo Vahtre, Aili Popp, Annelika Suija ja Pille Illak.

Hõbemedalid võitsid: Anni Saega, Märt Saega, Egle Udras, Marius Vister, Risanna Mooses, Enri Udras, Brit Marii Veri, Askar Neumann, Eliise Suija, Kristo Oja ja Tiina Neumann.

Pronksmedalid võitsid: Kris Riin Veri, Magnar Möttus, Eliise Pailine Köverik, Siret Zutis, Angela Möttus, Anette Sinisalu, Erik Luik, Kadri Pilm ja Marje Vahtre.

Mulgimaa kultuuri toetatakse erinevatest programmidest

Egon Ilisson

Jaauar ja veebruaris on mitmed programmid kinnitanud oma 2016. aasta rahastamisaotlused ning ka mulgid on mitmest programmist saanud toetusi, et Mulgimaa kultuurielu rikastada ja pärandit hoida. Rahaliselt on kõige mahukam Mulgimaa kultuuriprogramm, kust eraldi toetusi ligemale 54 000 eurot.

Mitmekesistamiseks Mulgimaa kultuurielu, jagas Kultuuriministeeriumi vahenditest toetusi Mulgimaa kultuuriprogramm kokku 34 projektile.

Kõige enam said toetust Mulgi Kultuuri Instituudi (MKI) projektid, millest otsustati rahaliselt toetada kaheksat projekti. Mulgi Aabitsa väljaandmise puhuks, mille valmimisele pani Kultuuriministeerium rahaliselt öla alla 5835 euro ulatuses. Teistest suurtest projektidest sai mulgikeelne ajaleht Üitsainus Mulgimaa (5700 €), „Õpeteme mulgi kiilt“ (4402 €) (hõlmab mulgi keele õpetamist õpetajatele ja mulgi keele ringide tegevust aastaks) ja IV Mulgi peo ettevalmistamine (4000 €).

Olulised trükised

Mulgi Kultuuri Instituudi juhatuse esimees Kaja Allilender on rahul, et

ühheidsast taotlusest rahuldati koguni kaheksat. „Mulgi Kultuuri Instituudi tegevused on suunatud valdavalt üle Mulgimaa – ajaleht Üitsainus Mulgimaa, iganädalased mulgikeelsed uudised ERR-is Vikerraadios (teisipäeviti kell 17.05) ja muud sarnased ülemulgimaalsed ettevõtmised. Sügiseks peaks valmis saama meie oma mulgikeelne aabits, mida võib lugeda kohe kindlasti üheks käesoleva aasta olulisimaks trükiseks,“ on Allilender kindel, et toetatud projektid kindlasti ka ellu viiakse.

Aga ilmunud on juba Mulgimaa tähtsündmuste kalender 2016. aastaks ning suvel tähistame Hella Wuolijoki 130. sünniaastapäeva – selleks ajaks ilmub tema elu ja loomingut tutvustav trükis eesti ja soome keeles.

Kuna enamik Mulgimaa piirsesse jäävates omavalitsustest said vähem või rohkem toetust oma projektideks, siis ei jäänud Helme Kihelkond samuti tühjade kätega. Tõrva Linnavalitsuse projekt Mulgi pikk-kuubede tarvis sai toetatud 4330 € ulatuses, Hummuli fotoraamatu „Terre Humularia“ trükkimist toetati 2000 euroga ja Helme Vallavalitsuse projekt korraldada rahvaloomingu nädal 850 euroga.

Suurejooneline Mulgi pidu

Kuna mulkidel on tulemas 2016. aasta suurim üritus – 4. juunil Paisutus toimuv IV Mulgi pidu, siis nii on sellele tarvis raha taotletud erinevatest allikatest. „Mulgi peo korraldamist toetavad nii hasartmängumaksu nõukogu, Mulgimaa kultuuriprogramm kui ka folkloorifestivalide programm,“ loetleb Allilender toetajaid.

Mulgi Kultuuri Instituut on toetust saanud erinevatest fondidest

Mulgi Kultuuri Instituut on selleks aastaks kirjutanud ca 20 projekti ja nii on saanud rahastust erinevatest allikatest. Kultuuriministeeriumi muinsuskaitse arendustoetuse abil korraldame sügisel konverentsi „Mulgi ehituspärandi mõju Eesti kultuuriruumis“. Sügisel viib Mulgi Kultuuri Instituut ellu projekti Mulgimaa toiduvõrgustiku edendamiseks. „Raha saime PRIA teadmus-siirde programmist ja selle raames toimub kolm praktilist õppe- ja koolituspäeva,“ tutvustab MKI juhatuse esimees veel ühte ettevõtmist.

Üldiselt tasub hoida end Mulgimaa tegemistega kursis läbi meie portaali www.mulgimaa.ee.

LEADER MEETME TAOTLUSVOORUDE AVAMINE

Tänavu avatud LEADER meetme projektitoetuse taotlusi saavad esitada Abja, Halliste, Helme, Hummuli, Karki, Põdrala, Tarvatu, Viljandi vallas, Mõisaküla ja Tõrva linnas tegutsevad ettevõtjad, mittetulundusühingud (MTÜ), kohalikud omavalitsused (KOV) ja sihtasutused (SA).

25. aprill – 13. mai 2016 a. on avatud taotlusvoor II meetmele, „Külakeskonna ja kogukonna arendamine“. Taotleda saavad MTÜ-d (sh kohalik tegevusgrupp), SA-d ja KOV-id. Toetust antakse kuni 90% abikõlblike kulude maksumusest. Toetuse maksimumsumma on 25 000 eurot taotlusvooruga kohta.

25. aprill – 13. mai 2016 a. on avatud taotlusvoor III meetmele, „Paikkonna omapära ja konkurentsivõime tugevdamine“. Taotleda saavad ettevõtjad, MTÜ-d (sh kohalik tegevusgrupp), SA -d ja KOV -id. Toetust antakse MTÜ- le, KOV -le ja SA-le kuni 90%, ettevõtjale 60% abikõlblike kulude maksumusest. Toetuse maksimumsumma on 30 000 eurot

taotlusvooruga kohta.

29. august – 16. september 2016 a. on avatud taotlusvoor I meetmele „Ettevõtluse arendamine“. Taotleda saavad tegutsevad ettevõtjad. Toetuse miinimumsumma on 2 000 eurot ja maksimumsumma 50 000 eurot. Toetust antakse kuni 60% abikõlblike kulude maksumusest. III meetme koostööprojektide taotlusvoor on avatud 1. märts – 31. detsember 2016 a.

Koostööprojektitoetuse taotluse saab esitada MTÜ Mulgimaa Arenduskoda tegevusgrupina. Igasse meetmesse saab esitada ühe projektitoetuse taotluse taotleja kohta, välja arvatud ühisprojektid.

Info taotlemisega seonduva kohta on MTÜ Mulgimaa Arenduskoda kodulehel <http://www.mulgimaa.ee/mak/toetuse-taotlejale/toetuse-taotlejale-2014-2020/>. Taotluste esitamine elektrooniliselt PRIA e-teenuste keskkonna kaudu.

Vello Jaska

Mulgimaa noored muusikud panid Tõrva kammersaali helisema

Reedel, 12. veebruaril toimus kümnes Mulgimaa muusikakoolide ühiskontsert Tõrva kammersaalis.

„Tänase kauni muusikast heliseva õhtu pühendame Tõrva muusikakooli asutajale ja endisele direktorile Aino Orgsele, tähistamaks tema 65. sünniaastapäeva,“ ütles Tõrva muusikakooli direktor Thea Leitmaa äsja kõlanud klaverihelide vaibudes.

Tõrva muusikakooli kollektiiv on arendanud juba aastaid koostööd Mulgimaal tegutsevate Karksi-Nuia, Abja ja Tarvastu muusikakooliga. Muusikakoolide kontserditraditsioon sai alguse 2007. aasta veebruarikuus, kui ühise kontserdiga mälestati Tõrva muusikakooli kauaaegset direktorit Aino Orgset. Oma õnnistuse kontserdile andis Helme koguduse õpetaja Arvo Lasting.

Aino Orgse sündis Tallinnas 11. veebruaril 1951. aastal. Alates 1981. aastast on tema elu olnud seotud Tõrva linnaga.

Huvitavaid seiku Tõrva muusikakooli saamisloost rääkis tookordne Tõrva keskkooli direktor Aadu Sepp: „Mind on peetud Tõrva muusikakooli ristiisaks ehk vaderiks. Mingil määral võib see isegi õigus olla,“ rääkis Sepp, kes aastaid tagasi käis Tallinna Konservatooriumis Tõrva keskkoolile muusikaõpetajat otsimas.

„Paar päeva hiljem helistas meeldiva häälega tütarlaps ja tundis huvi, kas keskkooli muusikaõpetaja koht on veel vaba. Nii sai Tõrva linn kaks väga heal tasemel muusikut ja muusikaõpetajat: Aino ja tema abikaasa Sulev Orgse,“ meenutas Aadu Sepp. Tema sõnul hakkasid Orgsed Tõr-

Tõrva muusikakooli viiuldajate ansambel (õpetaja Heinar Hernits).

Tõrva muusikakooli lauluneid Melissa Maisla (vasakult) ja Kadi-Triin Terve, klaveril saadab õpetaja Maie Kala. Fotod: Vello Jaska

vas kohe ka muusikakooli rajama. Kuigi Aino sai töötada Tõrva muusikakoolis suhteliselt lühikest aega, oli tema missioon rajada tee muusikakoolis töötavatele õpetajatele. Praegu on Tõrvas paljude erialade ja traditsioonidega muusikalist haridust andev ja jõudumööda edasi arenev muusikakool. Jälg, mis Tõrva muusikakooli loomisega piirkonna kultuuripilti on jäetud, muutub üha selgemaks.

Aino oli hingelt muusik ja mitmekülgsest andekas muusikainimene. Muusikakooli juhtimise kõrval tegutses ta aktiivselt ansambli- ja koorijuhina ning leidis veel aega ja tahtmist ka ise muusikat kirjutada. Vahetult enne Tõrva muusikakooli 25. juubelisünnipäeva 2010. aastal kuulutas kooli õppenõukogu A. Orgse laulu „Laul tammedest“ Tõrva muusikakooli tunnuslauluks. Selle lauluga alustab muusikakool oma tähtsaid ja pidulikke üritusi. Laul

koondab õpilased ja õpetajad sümboliseerivalt üheks muusikaperekseks.

Kontserdile külastajad said nautida noorte viiuldajate ja pianistide mängu, akordionistide ja kitarristide ansambli, saksofoni ja kandlemängu, plokkflöödi ja ksülofoniheliseid, lauljaid ning aina populaarsemaks muutuvat löötpilli.

Kontsert näitas kujukalt, et noored muusikud on võimelised mängima erinevates kooslustes ning võluma viise igasuguseid pille sõrmitsedes või lauldes. Ühtviisi meisterlikult töid õpilased kuulajateni palu klassikalise muusika varasalvest, rahvalikke meloodiaid ning laule.

Taoliste ühiskontsertide korraldamise traditsioon peab kindlasti jätkuma, väitsid muusikakoolide õpetajad ja õpilased ühises suupistelaualas keha kinnitades ning koduteele asudes lepiti kokku, et kohtutakse maikuus Tarvastus.

Ühinemisteed

Põhja-Eestis olemas analoog meie hirmudele?

6. märtsil lõppes rahvahäätetus, milles küsiti ühinemisteemalist arvamust Saue linna, Saue valla, Kernu ja Nissi valal elanikelt. Kokku käis nii internetis kui küsitluspunktidest hääletamas ligikaudu 3380 inimest, mis tähendab, et keskmiseks osalusprotsendiks kujunes tagasihoidlik 21%.

Küsitlustulemustest selgub, et kõige rohkem ühinemise toetajaid oli Kernu vallas - 84%. Ühinemise toetajad olid ülekaalus ka Nissi vallas ja Saue vallas, Nissis oli toetajaid 77% ja Saue vallas 66%. Paraku oli aga Saue linnas ühinemise toetajaid vaid 27%, mis tähendab, et linnaelanikud ei soovi suures omavalitsuses kaasa lüüa.

Nelja omavalitsuse löikes kujunes keskmiseks toetusprotsendiks 63,5% (toetusprotsentide aritmeetiline keskmine). Kui arvestada kõik hääletanud kokku, siis said aga ühinemistavastased võidu. Nimevalikutest kogus rohkem toetajaid Saue valla nimi, seda toetas 69% kõigist hääletanutest, 31% küsitluses osalenutest eelistanuks uue valla nimeks Lääne-Harju vald.

Kuidas samastuda?

Kui vaadata lähemalt antud rahvahäätetuse tulemusi, siis just väikesed vallad soovivad täiesti uut nime, sest nii Nissis kui Kernus oli eelistatum Lääne-Harju nimi. Muidugi Saue linnalt ja Saue vallalt küsida, kas soovivad Saue nime säilimist,

on nagu korraldada Tallinna nime säilimiseks Tallinnas rahvaküsitlus. Meil oleks ilmselt sama olukord Helmega, sest siililegi on selge, et vabatahtlikult oma nimest loobuda keegi ei kavatse, kui seda pakutakse ühena võimalikest valikutest.

Samas oli näha, et väikeasulates oli valimisaktiivsus väga madal, kuna ilmselt arvatakse, et suurte kõrval nende hääl ei kõla. Nii käis Kernus valimas 17% ja Nissis kõigest 15% valijatest. Üllatusena tuli aga see, et Saue vallas oli valijaid vaid 11%, mis muutis praktiliselt kogu rahvahäätetuse sisutühjaks ja seab kahtluse alla selle legitimsuse.

Teisalt kõvasti valimistele reklaami teinud Saue linn suutis meelitada

valimiskastide juurde 41% elanikest ja tänu sellele suudeti oma arvamus tugevalt maksma panna ja avaldada meelt ühinemise vastu. Paraku on aga tänu ühinemistavastaste jõudude lobitööle ühinemisläbirääkimised hetkel staadiumis, kus mitte midagi kindlat enam pole, ametitoolid omavalitsustes kõiguvad ja asjast on saanud poliitiline trall. Kas ühinemiseni nüüd jõutakse, pole enam sugugi kindel. Seda kõike vaatamata sellele, et pea 80% (!!!) inimestest üldse oma arvamust ei avaldanud. Kas me soovime siin samasugust vägikaikavedu või võidab terve mõistus ja soovime vabatahtlikult ühineda? Kas soovime seda, et poliitikud on sunnitud hakkama pidama uusi koalitsiooniläbirääkimisi, omavalitsus-

juhtidele umbusaldust avaldama või tahame keskenduda ühinemise võimalikult stressivabale ja kvaliteetsele toimimisele?

SOONTAGA KÜLA SOOVIB LIITUDA HELME VALLAGA

Puka valla Soontaga küla elanikud pöördusid veebruaris Helme Vallavolikogu poole sooviga liituda Helme vallaga.

Oma pöördumises leiavad Soontaga küla elanikud, et kuna haldusreform sunnib tegema valikuid omavalitsuste liitumisel, siis Soontaga küla elu ja tegemised on seotud eeskätt Tõrva piirkonnaga. Pöördumisele on alla kirjutanud 31 küla elanikku.

Eesti Korterühistute Liit on 1996. aastal loodud korteriühistuid ühendav üleriigiline liikmesorganisatsioon, kuhu kuulub ligi 1400 korteriühistut.

Eesti Korterühistute Liidu (EKÜL) ajakiri Elamu ilmub aastast 1995. Ajakiri Elamu ilmub 4 korda aastas, eesti ja vene keeles.

Egon Ilisson

Korteriühistu on heanaaberlik ja kasulik

Kuigi Eestis on kortermajasid kümneid tuhandeid, pole pea pooled neist moodustanud ühistut, et hoone või hoonetega majandamist lihtsustada.

Helme Kihelkonnas on kortermajade haldamise puhul väga erinevad olukorrad. Hea meel on tõdeda, et rohkelt on väga hästi toimivaid ühistuid, mis on tugeva juhatuse eestvedamisel renoveerinud hoone ja parandanud tublisti elukeskkonda. Teisalt on ka neid, mis toimivad tänu mõnele fanaatilisele juhatuse liikmele, kes oma vabast ajast tegeleb haljastuse ja muu seonduvaga, et asjad korras hoida. Kahjuks on piirkonnas ka mitmeid ühistuid, mille puhul on keeruline leida ühistule juhatust, sest keegi ei taha vabatahtlikult vastutust enda peale võtta.

Enamuse võim

Siinkirjutaja elab Tõrvas Metsa tänava kortermajas, mille puhul on ühistu eesriidlik. Igal aastal korraldatakse üldkoosolekuid, kus tutvustatakse maja ehituslikku ja majanduslikku hetkeolukorda. Lisaks kutsutakse kokku üldkoosolekud, kui on vaja otsustada investeringuid või muid kinnistut puudutavaid otsuseid - osavõtt nendest on aktiivne!

Nagu ikka tuleb mõnekümne isiku koosviibimisel erinevaid mõtteid ja soove ning konsensust leida on paraku keeruline. Aga nagu korteriühistu asutamise puhul on ka selle toimimisel kindlad reeglid. Korteriühistu asutatakse enamiku korteriomanike otsuse alusel, kui sellele enamikule kuulub suurem osa ehitisest ja maatükist. Niisamuti on vaja ka iga suurema otsuse läbiviimiseks enamuse nõusolekut. Seega on korteriühistu juriidiliselt sundühistu, kuna vähemusse jäänud keelduda ei saa. Kui on kaasamõtlev seltskond, kes saab aru, mis on kasulik, siis pole erilisi probleeme ette näha.

Kuna inimeste majanduslik seis

on tihtipeale väga erinev, siis tuleb arvestada otsuste tegemisel nii pensionäride kui kõrgepalgaliste tööinimestega. Seetõttu on tihtipeale abiks laenu, mille tagasimaksmisel jaotuvad kohustused pikkade aastate peale ja leevendavad maksekoormust.

Tõrva Riiska linnaosas asuva viiekorruselise ja 30 korteriga Ehitaja 3 puhul on loodud korteriühistu juba aastal 2002. Selle aja jooksul on tehtud mitmeid vajalikke töid, aga ühistu juhatuse liige Mario Kirt kinnitab, et alles viimastel aastatel on ühistu tõeliselt aktiivseks muutunud. „2002. aastast alates on suuremate ettevõtmistest teostatud katuse ja seinte remont. Lähiajal on plaanis trepikodadele varjualuste ja käsipuude ehitamine, puude raie, katuseplekkide remont ning seinte tamponeerimine,“ tutvustab Kirt tulevikku. Viimane kord kutsusti Ehitaja 3 majas üldkoosolek kokku juhatuse muutmiseks ja üldiste probleemide arutamiseks. Järgmine üldkoosoleku teema võiks olla juba renoveerimise teemaline. „Nii palju kui on inimesi, nii palju on ka erinevaid arvamusi. Loomulikult kuulatakse kõikide arvamused ja ettepanekud ära. Üldiselt on siiski nii, et kui probleem on kõigile arusaadav, siis otsus on ka ühiselt mõistetav,“ on Kirt rõõmus, et mõistmine on esiletõusev meelsus.

Igal ühistul omad probleemid

Ala külas 12 korteriga elamu nr. 140 korteriühistu juhatuses olev Ardo Järve on samuti veendunud, et kortermaja puhul on ühistu loomine ainuõige tegu. „See on mõttekas vaid juhul, kui majas on sädeinimesed, kes hoolivad elukeskkonnast ja on nõus panustama oma aega ja jõudu ka tasu saamata,“ räägib Järve fanatismi vajadusest. Kuuendat aastat tegutsev ühistu on remontinud

Ehitaja 3 majas on kokku koguni 30 korterit. Foto: Mario Kirt

trepikojad ja vahetanud amortiseerunud välisüksed, korteriühistu nõudel on OÜ Helme Teenus paigaldanud majale veemõõtja (mis ei ole piirkonna majadele tüüpiline). Alates 2012. a on hoonel energiamärgis „E“. „Lähiajal on plaanis teha hoonel energiaaudit koos ehitise tehnilise kontrolliga, et otsustada hoone

renoveerimise vajadus ja võimalikkus,“ räägib Järve, et käed rüpes ei seista.

Ka Ehitaja 3 ühistu mõlgutab renoveerimismõtteid, kuigi hetkel ekspluatatsioonikulud väga kõrged ei ole. „Maja on ehitatud punasest kargtellisest, mis nõuab spetsiaalset lähenemist, ning maja

renoveerimine on tunduvalt kallim kui paneelmajade oma,“ tunnistab Kirt, et kulutused maja korrashoidmiseks võivad tulevikus kindlasti märgatavalt tõusta. Sarnaselt paljude teiste ühistutega kasutab Ehitaja 3 suuremateks remonttöödeks tellitud abi, väiksemad proovitakse oma jõududega ära teha.

Üle Eesti on umbes 20 000 kortermaja, kus ühistud on moodustatud umbes 10 000-s. Neist umbes pooled asuvad pealinna piirkonnas.

Tallinnas Lasnamäel asuvasse Paasiku 4 majja oli aastal 2010 sisse kirjutatud 724 inimest, mis teeb sellest Eesti suurima elumaja.

KREDEX REKONSTRUEERIMISTOETUS KORTERIÜHISTULE

Korterelamu terviklik rekonstrueerimine võimaldab suurendada hoone energiatõhusust, pikendab selle eluiga, tõstab väärtust kinnisvaraturul ning toob kaasa paranenud sisekliima. Toetus on mõeldud ühistutele ja kohalikele omavalitsustele, kes soovivad rekonstrueerida oma korterelamu võimalikult terviklikult. Toetust võib kombineerida nii krediidiasutuste poolt väljastatavate laenu- dega kui ka kogutud omavahenditega. Toetust saab taotleda kuni 40% ulatuses (Ida-Virumaal 50%) rekonstrueerimistööde kogumaksumusest sõltuvalt korterelamu rekonstrueerimise terviklikkuse tasemest.

Millised on peamised tingimused?

- Toetust saab taotleda enne 1993. aastat ehitatud ja kasutusse võetud korterelamule, milles on moodustatud korteriühistu või mis on tervikuna linna või valla omandis.
- Toetust saab taotleda rekonstrueerimistööde ulatuses rekonstrueerimistööde kogumaksumusest, aga ka energia-auditi maksumusest juhul, kui energiaaudit on koostatud alates 01.01.2014.
- Toetust saab taotleda 50% tehnilise konsultandi ja omanikujärelevalve teenuse maksumusest.

Samuti saab 50% toetust taotleda ehitusprojekti(de) maksumusest juhul, kui ehitusprojekt(id) on koostatud alates 01.01.2014.

- Toetust saab taotleda ainult nendele rekonstrueerimistöödele, mis on kajastatud nõuetekohases põhiprojektis.
- Toetuse saaja peab 25-40% toetuse puhul kaasama rekonstrueerimistööde planeerimise ja elluviimise tehnilise konsultandi, kellega peab olema vastav leping sõlmitud hiljemalt taotluse esitamise hetkeks.
- 25 - 40% toetuse taotlemisel läbib esitatud ehitusprojekt

ekspertiisi, mille korraldab ja mille eest tasub KredEx.

Nõuded taotlejale

Taotluse saab esitada:

- korterelamut haldav korteriühistu, mida esindab taotluse esitamisel mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kantud juhatuse liige või üldkoosoleku protokolliga kantud volituse alusel tehniline konsultant;
- vald või linn, kui korterelamu on tervikuna valla või linna omandis. Taotlejat võib esindada ka vastava kirjaliku volituse alusel käesoleva tehnilise konsultant.

- Ärieesmärkide saavutamisele suunatud taotleja taotlust ei rahuldata. Ühes korterelamuse asuvatest korteriomanditest vähemalt 80% peavad kuuluma füüsilistest isikutest omanikele. Kui korterelamu on tervikuna valla või linna omandis, peavad kõik korteriomandid olema kohaliku omavalitsuse sotsiaal- või munitsipaalaluruumid.
- Korteriühistu üldkoosolekule on võimalik kutsuda KredExi esindaja, kes selgitab rekonstrueerimise toetuse tingimusi ja maja kordategemise vajadust. Teenus on korteriühistule tasuta.

Riiska linnaosas on mitmeid maju, mis vajaks lähiaastatel renoveerimist.

Heakorra puhul saavad just elanikud ise palju ära teha, pannes käed külge näiteks talvisel lumetõrjel, kevadkoristustel ja muudel kinnistu kenamaks muutmise töödel, mis näiteks eramaja omanikel on iseenesestmõistetavad. „Tahaks tänada neid inimesi, kes on kortermaja heakorra eest alati valmis hoolitsema, näiteks lehtede riisumine, lumelükkamine, maja ümbruse koristamine,“ on Kirt tublidele korteriomanikele tänulik.

Paraku kõlab nii mõnegi ühistu- tegelase jutust läbi, et neid inimesi

väga palju ei ole, ja tundub, et maja heakord paljudele korda ei lähe.

Juhatus määrata keeruline

Kihelkonnalehe toimetuse võttis ühendust paljude korteriühistutega nii Hummulist, Ritsust, Tõrvast kui ka mujalt, aga ülemäärane jutukad inimesed sellel teemal pole. Põhjuseks on see, et ühistu ei ole kas aktiivne või juhatuses olevad inimesed on sinna määratud vastu tahtmist või lausa tagaselja. Samuti ei soovi keegi eestkõnelejaks olla paljusid majaanikke puudutavatel teemadel. „Usun, et ühistu töö ei ole

väga keeruline, kui oled asjadega kursis. Meil on jaotatud töö nii, et üks juhatuse liige vastutab raamatupidamisliku poole eest, teine organiseerib remondi- ja heakorrad,“ sõnab Kirt, et üldjuhul ongi nii, et ühistu liikmed soovivad, et midagi muutuks, kuid juhatusse valituks saada paljud ei soovi - ei taheta kohustusi võtta. Seda, et ühistu juhtimine on väga palju just juhtidest, toonitavad kõik ajakirjanikuga rääkinud. „Kahjuks on nii, et ühistut juhitakse oma põhitöö kõrvalt ning probleemseks võib olla ajanappus,“ toob Kirt välja

põhjuse, miks kõik nii aktiivsed pole. Samuti ei ole tihtipeale ühistu tööd tasustatavad ning motivatsiooni lihtsalt pole. „Meie ühistu ostab teenust sisse raamatupidamiseks ja trepikodade koristamiseks,“ räägib Kirt, et nii suure maja puhul on see ainuvõimalik.

Korteriühistul ALA140 on kolmeliikmeline juhatuse, kes korraldab raamatupidamist ja palgalisi töölisi ei ole. „Oleks kindlasti hea, kui juhatuse liikmed saaksid tasustatud, kuid palgafondilt tuleb maksta riigimaksud, mis viib juhtimise kulud suureks. Nende kulude katteks tuleb suurendada makseid ühistu liikmetele, mis omakorda soodustab võlgnevuste tekkimist,“ lahkab Järve teemat.

Just võlgnevused on need, mis on paljude korteriühistute suurimaks probleemiks. Vahel tuleb selleks isegi pöörduda kohtusse, et tasumata jäänud arveid välja nõuda. Võlgnevusi saab aga ka ennetada, et hilisemate probleemide tekkimist minimeerida. „Võlgnevuste ärahoidmiseks on ühistus sisse viidud kütte püsivõlgu, mis sõltub korteri suurusest ja on igakuine, olenemata aastaajast. Vaatamata sellele, on siiski aeg-ajalt liikmetel võlgnevusi, aga siiani on kõik korda saanud,“ tunnistab Järve, et tuleb ette mõelda. „Meil on stabiilselt paar võlglast, kuid summad ei ole suureks läinud ning neid ka tasutakse,“ näeb Kirt positiivsena seda, et inimesed teevad kõik endast oleneva, et mitte võlglasteks jääda.

Naaber tunneb naabrit

Korteriühistu üks inimlikke tugevusi on see, et kõik probleemid on ühised ja tihtipeale tuleb nende lahendamiseks seljad kokku panna. Vähe sellest, et ühistul on tugevad

estvedajad, oluliste otsuste puhul peetakse läbirääkimisi ja arutatakse, kuidas saaks midagi paremini ära teha. Ühiseid talgupäevi on lihtsam kokku leppida ning koos nendega tekivad ka heanaaberlikud suhted. Eriti hea on, kui on majas nooremaid ja vanemaid inimesi, kes saavad üksteist ühistegevuses aidata. Näiteks võivad nooremad teha füüsilisel raskemaid töid - pügada hekke, vedada peenarde jaoks mulda, parandada inventari või teha lumetõrjet. Samas saavad vanemad ja kogenumad hästi hakkama lillede istutamise või muru külvamisega.

Ala 140 majas on 36 elanikust koguni 20 lapsed, kes samuti aita- vad ühistöödes. Täiskasvanutest on ühed ja samad neli aktiivset inimest, kes käised üles käärivad ja käed töödele külge panevad, olgu see siis muru niitmine, maja remonditööd või heakoristamine.

Loomulikult tuleb siinkohal anda aru, et paljud hallpead ei suuda füüsiliselt noorematega võrdselt panustada, aga tihtipeale on vanameistrid abiks väärt nõuga, mis mõnedki tööd võivad oluliselt lihtsamateks muuta.

Põdrala vald on hetkel ainus, kus korteriühistuid veel loodud pole, kuid nii Leebikus kui Riidas on nende moodustamine olnud tõsiselt päevakorras ja kaugel pole seegi aeg, kui need asutatud saavad. Mati Rõõm Riidajast leiab, et korteriühistu loomine on vägagi kasulik, kuigi see suurendab natukene üldiseid majandamiskulusid. „Kuna maja on ikkagi vana ja vajab renoveerimist, loob korteriühistu olemasolu uusi võimalusi hoone heakorra parandamiseks,“ usub Rõõm, et ka väikeste asulate kortermajad peaksid ühistuid looma.

Hummuli põhikooli 9. klassil on nädalas kokku 6 võorkeeletundi (vene ja inglise).

Rahvakalendri sõnul on paastumaarjapäeval (25. märts) meestel kohustus naistele punast värvi napsu välja teha.

Tõrvas harrastada saav wakeboarding leiutati juba kaheksakümnendatel ja algselt kutsuti seda skurfinguks.

Erki Säks

Ritsu karikas korv- ja võrkpallis toimus taas!

20.

veebruari toimus järjekordne Ritsu karikas tänavakorvpallis, kus osales 6 võistkonda Valgamaalt ja 2 võistkonda Tartumaalt. Võistlustules mängiti kõik-kõigiga läbi ja võitja selgus punktide kokkulöömisel.

Võistlused toimusid tänavakorvpalli reeglite järgi ja tundub, et sellises formaadis võistlemine siinkandis sobib kõigile. Meie piirkond on ju suhteliselt väike korvpalliharrastajate poolest ning tänavakorvpalli tarvis 3 mehe kokkuajamine ei valmista palju peavalu võrreldes täisvõistkondadega. Samuti on meie turniiril alati jagatud rohkesti auhindu ja seetõttu ei jäänud me ka alla eelmistele aastatele. Siinkohal tahamegi tänada Helme valda ja Würth-i toetuse eest, kes panid välja toredad auhinnad võitjatele.

Kõige edukamalt alustas mängu Keeni võistkond, hilisem turniiri-

Haaravast korvpallturniirist võttis osa üheksa meeskonda. Foto: Ülla Tamm

võitja, kes alistas esimeses mängus Tõrva võistkonnna, kes lubas „kõik ette võtta”, paraku ei läinud nende lubadus seekord korda ja nende sõnul jättis paaripäevane viirushaigus oma jälje. See aga ei varjuta turniirivõitjate Keeni võistkonna võitluslikku mängu, kus mehed võitlesid oma higi ja vere hinnaga.

Lausa sedavõrd, et turniiri parima mängija tiitli võitnud Kalle Mardim peatamiseks suutsid vastased kulmu, nina ja põsesarna katki lüüa, aga mees võitles lõpuni.

Võistkond Keeni võitiski kõik turniiri mängud ning sai ainsana ilma kaotusteta läbi ajada ja tasuks esimene koht. Nende sõnul tulid nad

pingevabalt mängima ja vaatama, mis saab. Selle kohta saab öelda, et tulid, nägid ja võitsid. Võistkonda kuulusid Kalle Mardim, Andres Lohuväli, Jaanus Teder.

Teise koha võitis Jõemetsa meeskond, kelle saldo oli 6 :1. Võistkonnas mängisid Janek Pisartshik, Viktor Pähklamäe, Allan Kuljus.

Kolmandale kohale oli aga seis väga tasavägine, sinna konkureerisid Põdrala valla meeskond ning Tõrva Loits meeskond. Mõlemal oli turniiri lõppedes 3 kaotust ning reeglite lähtudes tuleb lugeda punktide suhet. Kui eelmisel aastal võitis +1punktilise paremusega Tõrva, siis sellel aastal said Põrdala mehed revanši ja võitsid +3punktilise paremusega kolmanda koha. Võistkonda kuulusid Rait Taul, Andro Taul, Martti Männiste, Jano Ruusmann.

27.vebruaril toimus aga Ritsu Karikas võrkpallis, kus osales 6 võistkonda.

Turniiri formaat on meil välja kujunenud järgnevalt: võistkonnas osaleb 4 meest ja 2 naist ning võisteldakse kahes alagrupis kahe geimi

arvestuses. Finaal aga kahe geimi võiduni. Alagruppidest pääses edasi kaks paremat.

Kolmanda koha mängu võitis Kirepi võistkond koosseisus Erle Pöder, Kristiina Vähi, Sander Savi, Rasmus Born, Michael Navdi, Janek Lepik Tõrva VK-d.

Finaalis läksid vastamisi Pai võistkond koosseisus Kirsika Soomer, Helin Muttik, Heiki Ernits, Margus Mooses, Steven Meilus, Johann Olaf Lääne ja Jõemetsa võistkond koosseisus Janek Pisartshik, Egon Ilisson, Martin Malm, Kristjan Mikk, Helen Elias, Ethel Sepp.

Pai võistkond alistas Jõemetsa võistkonna geimidega 2: 0 ja tuli Ritsu karika võitjaks võrkpallis.

Samuti tahaks lõpetuseks tänada Rauno Mõtsa, väga hea võrkpalliturniiri korraldamise eest. Osalejate poolt oleme kuulnud samuti palju kiidusõnu, aga eks ikka igas asjas on ka meil arenguruumi, kuid loodame, et juba suvel saaksime korraldada suvised karikavõistlused ja ootame kõiki osalema.

Tõrva mälumänguturniiri II etapi kokkuvõte

Piret Karu

4. märtsil kogunesid Tõrva Gümnaasiumi aulasse taaskord 18 võistkonda, kes tulid, et pead murda teemadel, millele iga päev ehk tavaline eestlane ei mõtle. Suurmehed nagu Napoleon ja Einstein, kärpkaslase seedetrakti läbinud ubadest valmistatud kohv, Õnne 13-st tuntud Laine ja Kristjani perekonnanimi, Eesti naissoost olümpiavõitjad – kõigele sellisele ja ka paljule muule üritati sel reede õhtul pingsalt oma mõtted koondada.

Viimane etapp, kus selguvad helgeimad tarkpead ja jagame ka diplomeid-auhindu, pidi algselt toimuma 1. aprillil, aga toimub siiski 8. aprillil (ikka kell 19.00 ja gümnaasiumi aulas). 1. aprillil võivad kõik end sättida Valka, kus toimub Valgamaa Kooliteatrite festival ning kus ka

1	Viktor	112
2	Paluperä	87
3	Siil	84
3	Valga TBMM	84
5	Kotkas	81
5	URSUS	81
7	LC Tõrva	76
8	Helme ÜK	70
9	Kaunist aega!	63
10	Pähkel	61
11	Reede	57
12	Mängumälurid	49
13	SARC	47
14	Kuuelised	46
15	Nuputaja	42
16	TTN	36
17	JM2	31
18	Post Mark	30
19	Küpsis	13

Tõrva Gümnaasiumi harrastusnäitlejad oma anded proovile panevad.

Punktitabel enne viimast vooru näitab küll juba mõndagi: (liidetud kahe etapi tulemused, täiskasvanud ja õpilased koos)

Võistkond Viktor (koosseisus Egon Ilisson, Taavi Niitsee, Ardi Kurvits, Jaano Berg-Jürgens) on end juba päris võimsalt ette rebinud, aga tagapool on veel kõik lahtine. Aga kindlasti ei tasu meelt heita - mälumängus võib küll öelda, et tähtis on osavõtt, sest vähemalt ühe uue teadmise võrra saavad kõik osalejad alati targemaks. Me keegi ei tea kõike. Oli ju ka üks mälumängu küsimus selleteemaline: Einsteini kuulus tsiitaat väidab, et maailmas olevat kaks lõpmatut nähtust, kusjuures neist esimese lõpmatuses ta isegi kahtleb. Mis on siin maailmas lõpmatud? Vastust teab ka enamus, need on

STIILINÄITEID TURNIIRILT:

NAPOLEON JA NAPOLEONI SÕJAD: Tõsi või legend, aga väidetavalt olevat Napoleoni viimaseks sõnaks olnud ühe inimese nimi. Keda meenutas ta oma lahkumishetkel? *Joséphine (tema esimene naine)*

ÕNNE 13: Kõik küll ütlevad, et ei vaata „Õnne 13“-t, aga ometi troonib seriaal teletopis tipus. Mitmendat hooaega vältab „Õnne 13“? 23!

universum ja lollus..

Kergeim teema seekord oli Eesti olümpiavõitjad, raskeim oli Eesti ilm. No näiteks tõstame käed, paljud teavad, millise ilmaelemendi mõõtmiseks kasutatakse psühromeetrit ja hüromeetrit? Ainult pooled teadsid, et õhuniiskuse. Aga kõik teadsid (peaaegu kõik), et viimase

TÕRVA LINN 90: Hetkel tegutseb Tõrva linnas mittetulundusühing Tõrva Spordiselts, mis korraldab erinevaid spordiüritusi ja hooldab terviseradasid. Esimese vabariigi ajal tegutses linnas samuti Tõrva Spordiselts ..., kuid seltsi nimetus oli ühe nime võrra pikem (näiteks nagu Eesti Spordiselts Kalev). Nimetage puuduolev nimi. *Sakala*

kuldse olümpiamedali tõi Eestile Gerd Kanter.

Teemade puhul osutusid valituks turniiril osalejate poolt pakutute hulgas järgmised: II maailmasõda, evolutsioon, lipud ja pealinnad, Eesti lilled, lastekirjandus, korvpall, Eesti teater, Tõrva 90.

Kohtumiseni viimasel etapil 8. aprillil!

Feliks Golding

Tõrva jalgpallurid lähevad vastakuti Meistriliiga klubiga

Jalgpalli Premium liiga hooaja avamisel loositi traditsiooniliselt ka Evald Tipneri karikavõistluste veerandfinaalpaarid. Esmakordselt Eesti karikavõistluste kaheksa parima klubi hulka jõudnud Tõrva Jalgpalliklubi vastaseks loositi tugev meistriliiga meeskond Tartu JK Tammeka.

Eesti meistrivõistluste II liigas mängiv Tõrva JK pole varasemalt ühegi Premium liiga meeskonnaga vastamisi olnud, kuid sedapuhku andis fortuuna tõrvakatele võimaluse oma oskusi proovile panna kõige kõrgemal tasemel. Karmi loosiõnne üle meie jalgpallurid aga kurtma ei jäänud, lausa vastupidi.

“Vägev, et saame Eesti kõrgeima liiga meeskonnaga võistlusmomentis jõudu katsuda,” sõnas loosiga ilmselgelt rahule jäänud Tõrva JK mängiv peatreener Heigo Kosemets. Ta lisas: „Kahju, et koduväljaku eelist ei saanud loosiga, kuid Tammeka on parim variant, sest see on piisavalt lähedal tõrvakatel omasid toetama tulla. Samuti on Tammeka läbi aegade üks kõrgeima pealtvaatajate numbriga meeskondi Eestis. Kindlasti on ka meie mängule rohkelt rahvast oodata, mis on meie mängijatele mõnus kogemus ja motivatsiooni allikas.”

Hoolimata vastase tugevusest,

Tõrva meeskond on valmis kuulsale Tartu klubile kõva lahingut andma. Foto: Erakogu

sinivalged tõrvakad mütsiga lööma ei lähe. “Üks on kindel - JKT ei tea, mis on aukartus, ja võit on ainus, mis meid rahuldab,“ lõpetas Kosemets bravuurikalt.

“Hea meel on mängida madala liiga klubiga, aga edasipääs pole kindlasti mitte kindel,” kommenteeris karikaloosi Tammeka peatreener Indrek Koser. “Edasipääsuvõimalused on lihtsalt suuremad (kui tugevama vastasega kohtudes - toim.)”

Tõrva meeskond jäi eelmisel aastal II liiga Lõuna/Lääne tsoonis kaheksandale kohale, kuid alistas eelmisel sügisel karikasarjas penaltiseeria järel näiteks tänava esiliigasse tõusnud Kohtla-Järve

EVALD TIPNERI KARIKAVÕISTLUSTE 1/4-FINAALI KOHTUMISED

Tallinna FC Flora (PL) - Tartu FC Santos (EL)

Viimsi JK (EL-B) - Tallinna FC Forza (II E-N)

JK Sillamäe Kalev (PL) - Nõmme Kalju FC (PL)

Tartu JK Tammeka (PL) - Tõrva JK (II W-S)

* PL - Premium liiga; EL - esiliiga; EL-B - esiliiga B; II E-N - II liiga ida/põhja piirkond; II W-S - II liiga lääne/lõuna piirkond

JK Järve. Karikasarjas tehti penaltiseeriaga tuul alla ka EMÜ SK-le ning suurelt alistati Navi Vutiselts ning Raasiku Valla FC. Tammeka on praeguseks karikateekonnal kukutanud FC Kose, Maardu Starbunkerit, HÜJK Emmaste ja Pärnu

Linnameeskonna.

Tammeka ja Tõrva JK vaheline kohtumine toimub 12. aprillil algusega kell 19.00 Tartus Tamme staadionil. Karikafinaal Evald Tipneri karikale toimub 21. mail A. Le Coq Arenal.

10 FAKTI TARTU JK TAMMEKAST

- Asutatud 13. juunil 1989
- Kodustaadioniks olev Tamme staadion mahutab 3000 pealtvaatajat ehk rohkem, kui Tõrva linnas on kokku elanikke.
- Mitmed endised Tammeka mängjad on esindanud ka Eesti koondist - Albret Prosa, Oliver Konsa, Aivar Anniste.
- Klubi hüüdnimi “Sinivalged”.
- Tammeka värvid – sinine ja valge – on tuletatud Eesti lipu värvidest. 1989. aastal olid Tammeka värvid ka otsekui toetusavaldu Eesti iseseisvusele ning “võimalus tšensoritest mööda hiilida”.
- Parim koht Eesti Meistriliigas - 5. koht 2007. aastal
- Parim tulemus Eesti Karikas - 2. koht 2008. aastal. Finaalis tuli leppida 1:3 kaotusega FC Flora vastu.
- Juba 12. hooaega järjest mängitakse Eesti Meistriliigas.
- 150 000 eurot koguti Eesti spordialaloo suurimas ühisrahastuskampanias Sepa Jalgpallikeskuse rajamiseks.
- Meeskonnal on 24 erinevat noorte treeninggruppi, naiskond, U-19 ja U-21 meeskonnad ning meistriliigas palliv meeskond.

Tõrva naiskond sammub meeskonna jälgedes

Egon Ilisson

Alates läinud aasta lõpust on koos käimas ka Tõrva naiste jalgpallivõistkond. Ja mitte ainult oma lõbuks, vaid juba on osaletud kolmel turniiril.

JK Tõrva meeskonna mängija ja üks klubi eestvedajatest Mairo Vister tunnustab, et vajadus tekkis tänu hakkajatele tüdrukutele endile. „Saadi sõprusringkonnas kokku tore tüdrukute grupp, kes koos paar koda nädalas palliplatsil lõbusalt aega veetis,“ räägib Vister algusloost. Kuna oli näha, et naiskond ei olnud loodud vaid hetke emotsiooni pealt ja tõesti tahtakse areneda, siis tuli tüdrukutele leida treener ja siduda nad ka ametlikult suurde Tõrva JK perre. „Tüdrukud on supertublid ja püüdlid. Eks arenemisruumi on küllaga, aga selle jaoks tehaksegi tugevalt trenni,“ räägib Vister, pidades kõige tähtsamaks, et ei kaoks huvi jalgpalli vastu.

Võistkonnale treenerit otsida ei tulnud kaugelt, sest Tõrvas elav ja

juba aastaid jalgpallimängu nautinud Heleri Rebane oli selleks justkui loodud. Nii saigi hakkajast neust naiskonna mängiv treener. Tõrva linnas ja Helme vallas elavatest tütarlastest koosneva naiskonna mängijate vanus jääb üldjoontes vahemikku 15-22 eluaastat. Noor ja talendikas võistkond on aga juba vaatamata esimestele elukuudele korralikke tulemusi näidanud. Tänavu on osaletud kahel turniiril: Viljandi Tulevik Cupil ja Suure-Jaanis. Viljandis osales kaheksa võistkonda ja kuigi alarühmis jäid Tõrval väravad löömata, siiski võiduta ei jäädud. 7-8. koha mängus FC Santosega, kus mäng lõppes viigiga (0:0) ja tuli minna penaltide lööma. Väravaaht Angela Sööt tegi väga ilusad tõrjed ning hoidis värava penaltiseerias puhtana. „Angela näitas enda head taset terve turniiri jooksul, kus ta valiti ka naiskonna parimaks mängijaks,“ on Heleri Rebasel hea meel, et üks naiskonna olulistest lüüdest puurivahi näol

on neil tasemel. Tõrva poolt läksid penaltide lööma Kerttu Vatter ja Michell Luik, kes ei eksinud.

Teisel turniiril Suure-Jaanis osales samuti kaheksa võistkonda. Mäng FC Santosega lõppes 0:0 viigiga, teises mängus kaotati Suure-Jaanile (0:3). Kolmandas mängus FC Kuressaarega lõi Marianne Kokamägi ilusa kauglöögi vastaste võrku - nii saadigi alarühmist edasi kolmandana. Edasi mängiti FC Elvaga, kellega võitja selgitamiseks tuli minna penaltide lööma. Penaltiseerias oli Tõrva võidukas - palli löid väravasse Michell Luik, Angela Sööt ja Beatrice Veske. See viis Tõrva 5. - 6. koha mängule Krestsatik-Legioni vastu, kus tuli võtta vastu 0:1 kaotus.

Agas nii konkurentidele kui treenerile on hakanud silma Tõrva naiskonna kiire areng ning neid hinnatakse kui tõsisid vastaseid igal turniiril. Hoiame neile põialt ja loodame, et tulevikus ka turniirivõidud tulema hakkavad.

Lugupeetud sõidukiomanikud

3D Auto OÜ
RÕNGU
TEHNOÜLEVAATUS
ootab teid

E-R 9-18 L 9-16

Teostame
ülevalvust kõigile
mootorratastele (L),
sõiduautodele (M1),
kaubikutele (N1),
haagistele (O1,O2),
traktoritele ja nende haagistele.

Asume Rõngus Tehase 9 (alevist Viljandi mnt. 400m)
Info: tel 56678034, 56640264
3dulevaatus@gmail.com

Tõrva linnas alustab SA Hea Hoog pikaajalise kaitstud töö teenuse osutamist

2016. aastal käivitava töövõimereformi eesmärk on aidata vähenenud töövõimega inimestel leida võimekohast tööd ja igapäevaselt paremini toime tulla. SA Hea Hoog, mis on loodud AS Hoolekandeteenused poolt, tegelebki psüühilise erivajadusega inimestele töövõimaluste otsimise, vahendamise ja pakkumisega. Kodulehekülj: www.heahoog.ee

Töövõimereformi üks eesmärkidest on pakkuda erivajadustega inimestele töö tegemise võimalust kaitstud ja kohandatud töökeskkonnas ning vajalikku tuge suundumisel avatud tööturule. Üheks selliseks võimaluseks on pikaajaline kaitstud töö teenus.

Pikaajalise kaitstud töö teenuse (edaspidi PKT) eesmärk on pakkuda kliendile töö tegemise võimalust kaitstud ja kohandatud töökeskkonnas ning tuge suundumisel tööturule tööle saamisel. PKT teenus on töötegemise võimaluse, juhendamise ja psühhosotsiaalse toe pakkumine kliendile, kes oma erivajaduse tõttu ei ole võimeline töötama tavalistes

töötingimustes avatud tööturul.

Tegemist on Euroopa Sotsiaalfondi poolt rahastatava teenusega erivajadustega inimestele, kes vajavad suuremat tuge ja juhendamist tööalaste oskuste omandamiseks. Teenust koordineerib ja korraldab Eesti Sotsiaalkindlustusamet.

Kellele on suunatud kaitstud töö teenus?

PKT teenust osutatakse vähenenud töövõimega tööealisele inimesele (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensioni eani), kelle puhul on täidetud kõik alljärgnevad tingimused:

- ♦ on diagnoositud kas raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire, liitpuue, nägemispuue, on läbi elanud peaauguraua või ajukahjustust tekitava haiguse;
- ♦ on tuvastatud puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel või on tunnustatud osaliselt (80–90%) või täielikult (100%) töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel;

Teenuse saamiseks peab kriteeriumitele vastav isik täitma taotluse, mille juures saab abistada Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja. Taotlus tuleb saata posti või digitaalselt allkirjastatult e-posti teel koordinaatorile – Kerli Kaljur. Koostöös juhtumikorraldajaga valitakse välja teenuseosutaja ja juhtumikorraldaja teeb suunamise teenusele. Teenusele suunamisel ei tohi samaaegselt saada tööturuteenuseid nagu: töötamise toetamise teenust, töötukassa lühiajalist kaitstud töö/tugiisiku teenust. Täpsemalt taotluse esitamise kohta loe siit: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/kaitstud-too-2/>. Pikaajalise kaitstud töö teenuse avaldused on kättesaadavad Sotsiaalkindlustusameti kodulehel.

PKT teenus koosneb kokku kolmest etapist. Esimene on inimese tööoskuste ja võimete väljaselgitamise ning arendamise etapp (kuni 6 kuud), mille jooksul õpetatakse kliendile uusi töövõtteid ja kujundatakse tööharjumust. Esimeses etapis makstakse kliendile stipendiumit 3,60€ päevas ning 6 kuu lõpuks peab klient töö-

tama vähemalt 10 tundi nädalas. Teine etapp kestab tähtajatult ja tähendab kliendi jaoks töötamist kaitstud töö keskkuses töövõtu-, käsundus- või töölepingu alusel. Kolmandas etapis valmistatakse klient ette avatud tööturule liikumiseks, sinna kandideerimiseks ja seal püsimiseks. Tõrvas osutatakse pikaajalist kaitstud töö teenust kokku 15 inimesele. Taotlust võivad esitada kõik erivajadustega inimesed, kes vastavad teenuse kriteeriumitele ja on motiveeritud tööd tegema. Kui juhtub, et kohad on juba täis, siis Sotsiaalkindlustusamet paneb inimese järjekorda. Kaugemalt tulijatele maksatakse lisaks ka sõidutoetust.

Küsimuste korral saab pöörduda Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldajate või siis otse Tõrva PKT teenuse osutaja poole. Taotlusi saab esitada posti ja e-posti teel koordinaatorile Kerli Kaljur, e-post: Kerli.Kaljur@sotsiaalkindlustusamet.ee

Tõrva PKT teenuse kontakt on Kristel Laurits, kristel.laurits@hoolekandeteenused.ee või +372 56968211.

Muhk Invest teostab:
*Katusetööd
*Fassaaditööd
*Üldehitustööd
Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septicute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

Promens AS on üks Euroopa juhtivatest plastpakendite ning komponentide valmistajatest. Otsime oma Rõngu tehase meeskonda

Koostetöö operaatoreid

Eeldame:

- õppimisvõimet
- täpsust ja kohusetundlikkust
- valmisolekut vahetustega tööks
- eesti keele oskust

Kasuks tuleb:

- töökogemus tootmisettevõttes
- arvutioskus

Pakume:

- tööd kiiresti arenevas rahvusvahelises ettevõttes
- konkurentsivõimelist palka

Tehase 4, 61001, Rõngu, Tartumaa

CV saata

e-postiga: eesti@promens.com,

Täpsem info 737 1821

LUISA VÄRK
ALEN VEZIKO
KLAVERIL
PRIIT SOOTLA

MAALIDA
VÕIKS
MAAILMA

13.04 kell 19
TÕRVA KIRIK-KAMMERSAALIS

Piletid Piletilevist ja Piletimaailmast 13€, kontserdipäeval pilet kallim.
Info tel 505 9625 www.kontsertkorraldus.ee

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

ÜLESTÕUSMISPÜHAD TÕRVAS

Sel aastal on ülestõusmispühad vara, sest esimene kevadine täiskuu pühapäev on nii vara. Paastumaarjapäevgi langeb kokku suure reedega. Maarjapäev kuulutab Jeesuse saamist Maarja ihusse, et 9 kuud hiljem Petlemma laudas sündida. Suur reede on tõsine Kristuse surmapäev. Sellisel puhul tähistatakse kirikus paastumaarjapäeva juba üle-eelmisel pühapäeval ehk 13.märtsil.

Pühade puhul ootame Tõrva mitmeid külalisi. Pühade ajal tulevad meiega rõõmu jagama Satu ja Petri Hyrsky Soomest. Nemad külastasid meid mullu kaks korda. Nad tulevad meid julgustama leidma Jumala Isa armastust, mis Kristuse ristisurmas ja ülestõusmises kirkalt ja võimsalt ilmub. Vaiksel laupäeval pakuvad nad seminari

Helme kirikus, pühapäeval jagavad osadust Tõrva Misjonimajas. Üht-aegu sõprade toetusel toimub Misjonimajas südamlük laste laupäev.

Nädal pärast pühi toimub Tõrva kirik-kammersaalis tavakohane valge pühapäeva kontsert. Laulab Tartu Maaülikooli kammerkoor Camerata Universitatis. Koori juhatatakse Seidi Mutso. Koor on tegutsenud veerand sajandit ja kogunud väga mitmekesist repertuaari, sh. vaimulikke muusikat idast ja läänest. Armsa mõistvusega kirikuandmeid täpsustada.

Kirikus me nimetame ümmargusi sünnipäevi tähtsateks sünnipäevadeks. Sest teoloogia doctor Randar Tasmuthi meenutab Piibli põhjal, et iga 50.aasta on juubeliaasta.

Väärtustades ligimest, me kiidame ülekoige Jumalat, meie kõikide loojat ja meie oma elu andjat.

3.aprillil kell 14 Tõrva kirik-kammersaalis valge pühapäeva kontsertjumalateenistus laulab Tartu kammerkoor Camerata Universitatis

TEATED

- ◆ 20.märtsil kl 11 Tõrva Misjonimajas külas Tartu Kolgata koguduse pastor Leho Paldre
- ◆ 20.märtsil kl 11 Helme kirikus palmipuudepäeva jumalateenistus armulauaga
- ◆ 24.märtsil kl 18 Helme kirikus suure neljapäeva jumalateenistus

- armulauaga
- ◆ 25.märtsil kl 11 Helme kirikus suure reede jumalateenistus
- ◆ 25.märtsil kl 14 Taagepera kirikus suure reede jumalateenistus
- ◆ 26.märtsil kl 11-15 Tõrva Misjonimajas laste laupäev
- ◆ 26.märtsil kl 11-15 Helme kiriku

- kus Isa armastuse seminar, Satu ja Petri Hyrsky Soomest
- ◆ 27.märtsil kl 11 Helme kirikus ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga
- ◆ 27.märtsil kl 11 Tõrva Misjonimajas külas Satu ja Petri Hyrsky Soomest

- ◆ 27.märtsil kl 14 Taagepera kirikus ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga
- ◆ 3.aprillil kl 11 Riidaja kirik-kabelis ülestõusmispüha jumalateenistus
- ◆ 3.aprillil kl 14 Tõrva kirik-kammersaalis valge pühapäeva kont-

- sertjumalateenistus, laulab kammerkoor Camerata Universitatis
- ◆ 10.aprillil kl 11 Helme kirikus hea Karjase pühapäeva jumalateenistus armulauaga
- ◆ 10.aprillil kl 14 Taagepera kirikus hea karjase pühapäeva jumalateenistus

KAHE
ilusalong

JUUKSURI- JA ILUTEENUSED

E ja T 10 – 17
K
N ja R 10 – 17
L ja P

Broneeri aeg:
juuksur +372 523 7869
kosmeetik +372 521 2356

www.kahe.ee
facebook.com/kaheilusalong

Kärstna vili OÜ
Võtab rendile põllumaad
Põdrala vallas, Helmes ja selle lähiümbruses.
Rendi hind kokkuteppel. Lisainfo ja pakkumised:
Tel. 56272188
E-mail: karstna.vili@gmail.com

THKK müüb

Lõhutud lepa ja kase küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm.
Hind 27 kuni 31€.
Kuivi küttepuid, pikkusega 30 ja 50 cm. Hind 36 kuni 40€
Ümarat puitbriketti, kott 25 kg. Hind 4.00€
Tõrva piires transport tasuta. Tel. 56 51820.

Intervjueeris
Madis Hindre

Kalmistuvaht: surnuaial on alati ilus, kui õigesti vaadata

Taagepera kalmistuvaht Peeter Sillaots (49) võttis ameti üle oma emalt Vaike Sillaotsalt. Juba väikse poisina kalmistul käinud mees hoiab korras ka nende hauad, kelle juurde omaksed enam ei jõua.

Paljud peavad kalmistut kurvaks paigaks. Mida teie arvate?

Noo mõni jälle ütleb, et kalmistu on ikka selline meeleanandaja kah. Hulk inimesi käib seal niimoodi jalutamas. Kevaditi kõnnivad seal noored emad vanritega. Mulle ka meeldib seal. Saad mõtiskleda. Näed ühe või teise tuttava hauda, siis ikka mõtled temast ja seisatud seal korra.

Aga kas leinajate kurbus teile siis hinge ei poe?

Poeb ikka hinge, miks ta ei poe. See on ikkagi väike külakalmistu ja kõik on ju tuttavad tegelikult. Muidugi on kurb, aga eks see on elu osa.

Kas inimesega hüvasti jätmine peab siis olema kurb sündmus?

Üks matus oli siin selline, et kõigepealt alustati trummiga, siis tuli väike muusika peielauas ja videot lasti seinale peale. See ei tundunudki nagu matus. Aga vahel on jälle niimoodi, et mitte keegi ei räägi midagi. Täitsa haudvaikus. No siis on küll kurb. Aga kui natuke aega istutakse, võetakse mõni pits, keelepaelad lähevad natuke rohkem lahti ja meeleolu ka muutub.

Nii et peielauas häid asju meenutades läheb ka meel paremaks

On küll nii. See kurbus on õige hullem, kui kirst hauda lastakse. Kui hauda juba kinni hakatakse ajama ja rahvas kalmistul ringi jalutab, siis on see kõige hullem mõõdas.

Paljudes tekitab kalmistu hirmu. Miks surnuid kardetakse?

Tõesti, enamus inimesi kardab. Ega mulle ka algul ei meeldinud. Aga eks harjud ära. Ikka aitad pintsakut selga panna ja... Muidugi ta ei ole selline igapäevane asi, aga see tuleb ka ära teha.

Õeldakse, et rahva mõtveisist arusaamiseks peab käima kohalikus kõrtsis ja kalmistul. Mis te arvate, miks meie surnuaial on sellised metsaalused?

Kunagi olid talukalmistud. Aga seitsmeteistkümnendal sajandil, kui lõunast tuli katk, hakati otsima alalisi matmispaiku. Ikka otsiti rahulikumat, kõrvalisemat paika küla lähedal. Ja inimesed istutasid ka ise puid. Praegugi istutavad, kuigi ei lubata.

Mis moodi hauaplatsid ajaga muutunud on?

Tänapäeval on eeskirjad kõige tarvis. Muinsuskaitsealusele kalmistule ei tohi õnneks betoonist äärekivisid panna. Eks kõik muutub. Varem pandi raudriste,

tehti rauast aiad ümber. Aga kui sa paned sellise tänava äärekivi ümber platsi paari tunniga... Kas seda siis oligi inimene väärt? Eks osad hoolivad ka. Panevad heki ümber, aga seda peab hooldama.

Kas kunstlilled sobivad hauaplatsile?

Minule nad isiklikult ei meeldi ja olen kuulnud ütlemisi, et see on laisa inimese lill. Enne olgu mõni oksakene või ärgu olgu seal midagi. See on individuaalne, aga mina olen seda meelt, et kunstlilled ei sobi.

Kui palju sellised hauaplatsid on, mille omaksed ei käi?

Neid ikka tuleb juurde. Osa platse on maha jäetud juba küüditamiste ja sõdade pärast. Terved perekonnad on otsa saanud ja pole kedagi, kes käiks. Heal juhul mõni tuttav, kes mäletab vanast ajast, see vahel hooldab.

Aga selliseid hauaplatsid, millele keegi ei jõua, hooldate ise?

Jah, mina riisun surnuaeda iga kevad äärest ääreni. Nüüd on muidugi suur abimees lehepuhur. Muidu tegin seda kõike käsitsi ja nädalate kaupa. Kui ma ei riisuks, siis tuul viiks lehti siia-sinna ja hooldatud platsid oleks ka nagu korrast ära.

Mil moel te kalmistuvahi töö juurde jõudsite?

Ema oli mul kalmistuvaht ja vanaema samuti. Seal kalmistu tagavaramaal karjati meil lehmas. Ja eks ma olin alati kohal, kui mehed kalmistul heina niitsid. Riisumisel oli ka küla koos ja ma tegin siis tuld. Nii eks ma ema kõrvalt seal kalmistul käima hakkasin. Kui ema ligi seitse aastat tagasi suri, siis õeldi, et ole siis sina edasi.

Ja olite kohe nõus?

Jah. Ma ei mõelnudki. Siin ei olnudki midagi mõelda.

Kas teie kolm last käivad samuti kalmistul?

Eks nad ütlevad, et ei tule. Aga suvel, kui mul jalg haige oli, ütlesin pojale, et mine, trimmerda natuke, käi kohati üle, kus hein pikem on. Läks, trimmerdas, ja kui õhtul tagasi tuli, ütles, et ma tegin seal ka ja sealt. Oli juba mõttega asja kallal. Aga ega ma ei sunni neid. Neil on oma tee.

Rääkisime kalmudest, aga mil moel on ajaga muutunud matusekombed?

Urne tuleb rohkem. Ja inimesed ise kaevavad vähem hauda. Olen küll lubanud neil, kes soovivad, eriti kui mõni oskajam mees seal pundis on. Aga enamasti kaevan ikka ise. Vahepeal on küll niimoodi, et

Peeter Sillaots ootab kevadet, mil taas loodus tärkab. Foto: Kaja Hass

Kord, kui olin haua valmis kaevanud, tuli üks vanem mees minu juurde ja küsis, kes selle haua kaevas. Ma mõtlesin, et mis nüüd viga on. Haud oli laudadega seest kindlustatud, põhja peale oli oksad pandud. Oma arust pidi kõik olema nagu korras. Mees siis ütles, et ega ei olegi midagi viga. On nagu Eesti aja haud. Sihukesi asju on nii hea kuulata. Või kui jõulu aeg sulle helistatakse, siis on samuti hea tunne. See on juba suur tasu.

kui poistel on vanaema surnud, siis nad ütlevad, et me viskame ise selle haua kinni. On ikka jäänud sellist vana asja ja põhimõtet ka alles.

Kas te olete usklik inimene?

Ei ole. Ma olen mõelnud küll sellele, aga ei ole.

Aga olete te sellele mõelnud, et mis saab hingedega edasi, kui kehad mulda sängitatakse?

Ma vahel olen mõelnud, et nad ei näe, aga kuulevad küll. Vanemad inimesed räägivad haua peal, siis ma mõtlen ikka, et äkki kuulatakse. Aga noh, kes teab, tagasisidet ju ei ole.

Suuremates linnades kurdavad inimesed, et hauale viidud lilled on järgmine päev kadunud. Teil sellist muret pole?

Ei ole. Vahel küll juhtub, et mõne kunstlille viib tuul ära. Siis mõeldakäija paneb ta kuhugi suvalise haua peale ja hiljem tullakse ütleva, et lill on varastatud. Aga seda kindlasti ei ole. Mul on head tööriis-

tad ja kärud väljas ja neid ka siit ei võeta.

Aga mis te arvate, mis ajab inimest võõralt kalmult lilli noppima või veel hullem, surnuaiale lõhkuma.

Lõhkumisest ma ei saa aru, need on vast poisikesed, kes tahavad rammu näidata. Tõstku maakive või midagi. Aga need lilled lähevad ikka müügiks kuhugi. See on ahnus.

Äkki aitaks, kui juba väikesed koolilapsed viia kalmistule, õpetada neile lugupidamist.

Eks nad käivadki. Mulle rääkis Karula koguduse juht, mil moel vanaema võttis teda kalmistule kaasa. Riisus seal platsi ära ja ütles väikesele poisile, et tee nüüd jäljed ka peale. Poiss tegi neid jälgi hea meelega. Harjus käima ja käib siiani.

Mis on teie jaoks kõige ilusam aeg kalmistul käimiseks?

No ikka kevad. Kollased, valged ülased... Ja rohi pole ka veel pikk. Siis on kõik korras ja muru ka niidetud. Kevadel olen palju surnuaial. Ma ei vali siis kella ega päeva, tegutsen kogu aeg. Aga eks iga aeg on omamoodi ilus, kui vaadata oskad. Härmas puud ja talv on ilus ning sügis oma kollaste lehtedega.

Kas teie tööil nalja ka vahepeal saab?

Ikka saab. Ükskord enne peielauda köögist naised helistasid mulle, et kartul on veel kõva. Viida rahvaga surnuaial natuke aega. No eks ma siis ütlesin inimestele, et jalutame siin natuke ringi. Mehed aitavad veel labidad ära viia.